

ТКАЛЯ ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права
та інших кримінально-правових дисциплін
Миколаївського інституту права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИСОЧИН ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
студент 4 курсу Миколаївського інституту права*

ЩОДО ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Прагнення України приєднатись до загальноєвропейських цінностей потребують переосмислення та реформування інституту адміністративної відповідальності у системі права. Важливим є визначення його як способу забезпечення правового порядку в тих сферах, де необхідно державне регулювання та державне управління, а також засобу забезпечення ефективного захисту прав та свобод людини й громадянина, у випадках притягнення її до адміністративної відповідальності.

Сьогодні законодавству у сфері адміністративної відповідальності властива певна безсистемність, навіть при наявності кодифікованого акта. Положення щодо адміністративних правопорушень містяться в різних за юридичною силою нормативно-правових актах, що зазвичай призводить до невідповідностей в застосуванні санкції за той же адміністративний проступок. Такий стан адміністративних норм, не відповідає правовій визначеності демократичної держави [1]. Крім того, сучасні джерела адміністративних норм знаходяться за межами Кодексу України про адміністративні правопорушення, що не сприяє підвищенню його практичного застосування.

Інституту адміністративної відповідальності присвячено ряд монографій, наукових статей, навчальних посібників, науково-практичних коментарів до законодавства тощо. Це роботи таких авторів, як Ю. Абакумова, Ст. Авер'янов, Ст. Бандурка, А. Безсмертний, Ю. Битяк, Н. Гришук, В. Голосніченко, Є. Додін, Ст. Зуй, З. Кисіль, А. Комзюк, В. Колпаков, А. С. Літошенко, А. Остапенко, Н. Тищенко та інших.

Аналізуючи вищевикладене, треба відзначити, що цей вид юридичної відповідальності є сьогодні дієвим правовим інструментом у боротьбі з протиправними проявами – адміністративними правопорушеннями, вимагає уваги і подальшого вдосконалення.

Останнім часом відбувається нормативно-правова трансформація інституту адміністративної відповідальності. Зараз існує достатньо теоретичних і правових підстав для того, щоб виділити адміністративну відповідальність в окрему галузь права – адміністративно-деліктне право. Масив суспільних відносин, що захищаються захода-

ми адміністративної відповідальності, досить широкий, також існує значна сукупність адміністративно-деліктних відносин, які виступають предметом правового регулювання. Нормативно-правова база є об'ємною і в основному кодифікованою. У цьому інституті права є метод правового регулювання, який є імперативним, односторонньо-владним і репресивно-каральним. За основними параметрами інститут адміністративної відповідальності сьогодні наблизився до області карального права. А саме, права, що має кодифіковані нормативно-правові джерела та основою якого є Кодекс України про адміністративні правопорушення; особливі підстави для застосування правових санкцій, тобто адміністративні проступки; систему репресивно-каральних заходів, таких як: адміністративні стягнення; процесуальне забезпечення і коло суб'єктів, наділених певними адміністративними і юрисдикційними повноваженнями.

За результатами карального впливу адміністративні стягнення і підстави їх застосування щодо порушників є менш суворими. Адміністративні проступки-менш суспільно шкідливі, ніж злочини і застосування адміністративної відповідальності не тягне судимості. Проте адміністративним стягненням притаманні і каральні функції. І якщо в українському законодавстві це ще нормативно не закріплено, то в зарубіжному законодавстві це прямо вказано. Необхідно зауважити, що ідея відділення інституту адміністративної відповідальності в окрему правотворчу галузь – «адміністративно-деліктне право», не нова, проте вона заслуговує на своє існування.

Сьогодні залишається відкритим питання про закріплення в положеннях адміністративно-деліктного норм законодавства щодо визнання юридичних осіб суб'єктами адміністративної відповідальності. Це питання стає актуальним у зв'язку з внесенням змін в Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 14 липня 2015 року № 596-VIII, за яким суб'єктами відповідальності за порушення правил дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, разом з фізичними особами визначено та юридичних осіб, на яких зареєстровано відповідний транспортний засіб [2]. Фактично відповідальність юридичних осіб сьогодні визнається низкою інших галузевих законів. Треба відзначити, що існування інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб доводить свою дієвість в адміністративно-деліктному законодавстві та практиці його використання в багатьох європейських країнах (Бельгія, Данія, Нідерланди, Португалія, Франція, Естонія, Сербія, Польща, Словенія, Хорватія, Швейцарія, Чехія), так і в країнах пострадянського простору (Республіка Білорусь, Азербайджанська республіка, Республіка Таджикистан, Республіка Казахстан). Отже, назріли політичні, наукові і економічні передумови для визнання юридичних осіб суб'єктами адміністративної відповідальності у кодифікованому акті [3, с. 104].

Досить важливими є питання вдосконалення системи адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, часто вони є надто м'якими і не відповідними масштабам небезпечних наслідків, які нано-

сяться адміністративними правопорушеннями. У перспективі, для юридичних осіб також необхідно розробити відповідну систему адміністративних стягнень [4, с. 111].

Аналіз законодавства щодо адміністративної відповідальності неповнолітніх дає можливість стверджувати про наявність цілого ряду прогалин та недоліків, я в сучасних умовах створюють суттєві перешкоди в боротьбі з девіантною поведінкою неповнолітніх. Так наприклад, законодавство не вказує цілей застосування заходів впливу щодо неповнолітніх та їх виховну мету можна лише зрозуміти аналізуючи зміст цих заходів. Крім того, відсутня вказівка на підстави адміністративної відповідальності неповнолітніх загалом та підстави застосування кожного конкретного заходу впливу щодо неповнолітніх. Відсутнє чітке визначення змісту адміністративного проступку, за який повинна наступати адміністративна відповідальність неповнолітніх, умов їх звільнення від адміністративної відповідальності і можливості застосування до них відповідальності громадської або інших заходів державного примусу, не розроблено певну градацію заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх в залежності від їх цільового призначення і підстав застосування [6, с. 127].

Існує також ряд проблемних питань, які потребують вирішення, пов'язані з використанням процесуальних норм адміністративно-деліктного законодавства, а саме необхідно: – уточнити систему учасників провадження у справах про адміністративних правопорушень, визначення адміністративно-процесуального статусу і механізму їх залучення до виробництва; – удосконалити порядок та особливості виконання стягнень, таких як конфіскація предмета, арешт з утриманням та штрафні бали; – чітко визначити порядок і вимоги складання адміністративно-процесуальних документів [5, с. 236].

Отже, варто зазначити, що окреслені проблеми адміністративно-деліктного законодавства потребують негайного вирішення, і вироблення чіткої та науково-обґрунтованої концепції нового кодифікованого нормативно-правового акта в адміністративно-деліктній політиці, який би врахував положення національної Концепції адміністративної реформи на сучасному етапі державотворення і умовах євроінтеграції України.

Вирішення цих актуальних питань розвитку інституту адміністративної відповідальності в Україні полягає в розробці та прийнятті нового Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Подальша доля адміністративно-деліктного права в системі права України остаточно не визначена. Сьогодні є тенденції до повної ліквідації цього правового інституту адміністративного права (з подальшою передачею його у сферу кримінального права), так і до залишення цього інституту в системі адміністративного права без істотних змін. Така невизначеність політиків, юристів і вчених негативно впливає на якість досліджень у сфері адміністративно-деліктного права і на ефективність діяльності органів адміністративної юрисдикції. Розглянуті в статті проблеми адміністративно-деліктного права є лише невеликою

частиною тих не вирішених питань, які потребують теоретичного та нормативного врегулювання вже сьогодні.

Список використаної літератури:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху: Закон України від 14 липня 2015 року № 596-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 39. Ст. 372.
3. Гоэн О. Основные начала административного права: французское право. *Основные начала российского и французского права*. М., 2012. С. 104–121.
4. Гришук Н. Історико-правовий генезис інституту адміністративної відповідальності: порівняльно-правові аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 111–115.
5. Огороднікова І. Міжнародний досвід регулювання відносин, що виникають у процесі реалізації заходів адміністративної відповідальності за правопорушення в сфері оподаткування. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2011. № 1 (52). С. 236–242.
6. Ткаля О. Проблеми та перспективи адміністративного впливу, що застосовується до неповнолітніх. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 125–129.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративно-деліктне право, адміністративна відповідальність, адміністративне законодавство, адміністративні стягнення.

Ключевые слова: административное право, административно-деликтное право, административная ответственность, административное законодательство, административные взыскания.

Key words: administrative law, administratively-tort law, administrative responsibility, administrative legislation, administrative penalties.

ВАСИЛЬКІВСЬКА ВІКТОРІЯ ВЛАДИСЛАВІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВНИМИ СЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ

На державних службовців в Україні покладено надзвичайно соціально важливі функції з практичного виконання завдань і функцій держави та забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів [1]. В залежності від органу, в якому державний службовець займає посаду, а також кола